

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ZBORNICA SPREJELA DEMOKRATSKO PREDLOGO.

Poslanci so zavrgli Mellonov načrt ter sprejeli Garnerjev amandament v nadomestek.

POLITIČNI OPAZOVALCI NE MIŠLJO, DA BO PREDSEDNIK COOLIDGE VETRAL PREDLOGO.

Washington, D. C. — S pomočjo republikanske skupine, v kateri so bili večidel sami progresivci, so demokratski poslanci vrgli iz davčne predloge postavke dohodninskega davka, kakor jih je priporočal finančni tajnik Mellon. Z 222 proti 196 glasovom je bil sprejet nadomestek, ki ga je predlagal demokratski poslanec Garner.

Popravljen predlog določa davek na čezmerne dohodke 44 odstotkov. Taki dohodki se pričajo pri vsoti v znesku po \$92,000. Po sedanji davčni postavi je plačati od \$200,000 dohodkov po 50 odstotkov, a 25 pa od dohodkov, ki znašajo več kakor \$100,000. To slednje priporočila sedaj Mellon v svojem tozadevnem davčnem načrtu.

Tudi davek na normalne dohodke je manjši, kakor ga priporočila Mellon. Predloga, kakor je sedaj popravljen, zvišuje izjemnosti v osebnem davku. Te določbe ni v zakonskem osnutku Mellonove davčne revizije.

Praden je poslanca zbornica sprejela Garnerjev predlog, ki ga je podpiralo sedemnajst republikancev, en kmet-laborit in en neodvisnik poleg 203 demokratov, se je izrekla proti postavkam, ki so v bistvu take, kakršne je priporočil Mellon, ter zavrgla amandament poslance Freara, ki bi rad videl, da bi bil normalni davek nižja na polovico, ne da bi bila izpremenjena postavka sedaj obstoječega dodatnega davka.

Republikanski voditelji niso imeli nobene prilike, da bi bili mogli dati na glasovanje kompromisni amandament, ki je določal 25-odstotno znižanje normalnega in dodatnega davka.

Vprašan, kakšno stališče meni, da bo zavzel predsednik Coolidge napram demokratskemu davčnemu načrtu, je republikanski voditelj Longworth odgovoril le to, da bo davčna predloga, kakor je sestavljena sedaj, povzročila že čez dve leti \$300,000,000 primanjkljaja v vladnih dohodkih.

Zelo splošno je mnenje, da bo predsednik Coolidge primoran vetirati davčno predlogo v sedanji obliki.

Odvztnik Roberts potrjen.

Washington, D. C. — Opozicija proti imenovanju odvztnika Roberta za posebnega pravnega zastopnika v oljnim škandalu ni vprizorila nobene borbe pred senatom. Nasplošno so mislili politični krogi, da bo senator La Follette, ki je načelnik progresivne skupine v senatu, izpodbil to imenovanje, a je močlal v kratki razpravi o tej zadevi.

Senator Pepper, ki je priporočil Robertsonovo imenovanje predsedniku Coolidge, je v kratkem govoru povzdigoval in hvalil Robertsonovo sposobnost, nakar je prišlo glasovanje na vrsto. Roberts je bil potrjen z 68 proti 8 glasovom, kar je dalo še večjo vedno kakor za Pomerena zadnjo soboto.

Senatorji, ki so glasovali proti Robertsonu, so naslednji: Ashurst iz Arizone, Brookhart iz države Iowa, Frazier iz Severne Dakote, Magnus Johnson iz Minnesote, La Follette iz Wisconsin, Sheppard iz Teksasa, Shipstead iz Minnesote in Wheeler iz Montane.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Oljni škandal: senator Wheeler je v zbornici obdolžil justičnega tajnika Daughertyja, da je bil podmazan.

Poslanska zbornica sprejela demokratsko davčno predlogo.

Prva sodna inštanca odklonila Lelandu razporoko.

Senat je potrdil vladnega tožitelja Robertsa.

Lewis podpisal triletno pogodbo rudarjev.

Inosematvo.

Jugoslovanska skupščina ratificirala reški pakt z Italijo.

Anglija docela paralizirana vsled stavke. Vlada je še vedno nevtralna.

Padanje franka in opozicija v senatu ogroža Poincareja.

Železnice v Nemčiji bodo morda plačevale odškodnino.

Angleška delavska vlada se ne boji francoske zračne flote.

Finančni položaj v Rusiji napreduje.

SODNIK ODKLONIL LELANDU RAZPOROKO.

Kljub temu, da je Lelandovka priznala ljubavno razmerje z duhovnom, in kljub temu, da je sin zakonolomne matere izpovedal teško obtožbo soper njega, je ta še odnesel "sdravo" kožo.

SODNIK JE OPIL NA SVOJ PRAVOREK NA JAVNO MORALO, CERKEV IN OTROKE.

Chicago, Ill. — Prihanje v tork pred sodnikom Poellom je pomenilo presenetljivo povest na dan. Mati, ki je imela ljubavno razmerje z duhovnom Casom, je to razodela svojemu sinu.

Dramatični višek je dosegla ta povest v razporočni zadevi Alberta B. Lelandu, v katero je bil zapleten tudi duhoven Case, ko je stopil trgovski potnik iz Chicaga Durwood C. Adams na oder za priče ter povedal, da mu je njegova mati priznala ljubavno razmerje s petimi moškimi, med katerimi je bilo tudi ime duhovna Case.

Njegova mati je razkrila njemu in njegovemu očetu duhovnu Geo. D. Adamsu svoje izvenzakonsko ljubavno življenje neko jutro po zajutru. V petnajstih letih je imela posla s petimi moškimi, med katerimi sta bila dr. Case in še en duhoven.

Lelandova žena je tudi v tork vtrajala pri svojih trditvah, ki so se nanašale na njeno ljubavno razmerje z omenjenim duhovnom.

Navzile vsem tem dokazom je sodnik odklonil Lelandu razporoko ter s tem rešil dobro ime obtoženega duhovna.

Sodišče je naslanjalo svoj pravorek menda bolj na besede duhovnega zagovornika, kakor pa na to, da sta duhovna obteževala izpovedbi Lelandove žene in Adamsovega sina. Duhovnov odvztnik je izpodbijal izpovedbo Lelandove žene, češ, kako je mogoče, da bi krenila mati treh otrok in kristjanka v štiridesetih letih na napačno pot. Nato se je začel pečati z duhovnom. Nikakor mu ni šlo v glavo, je dejal, kako to, da bi tako naobražen človek, kakor je dr. Case, pri šestinpetdesetih letih in kot duhoven tvegaj svojo službo, ne da bi bil vsaj nekoliko previden in oprezen.

Sodišče je dejalo, da se je odločilo za odklonitev razporoke iz moralnih ozirov in legalnih pomankljivosti.

Po razsodbi so se tisti, ki se zanimajo za sodne ukrepe, nadrobno pečali s to zadevo ter izvajali razne zaključke iz sodniške odločbe.

"Ali je s to razsodbo duhoven Case popolnoma razbremenjen vsake krivde v tej zadevi?"

"Ali si je Lelandova izmislila celo povest o ljubavnem razmerju z duhovnom?"

"Ali ni bila Lelandu dovoljena razporoka na podlagi čisto (Dalje na 3. strani.)"

SEN. WHEELER NAPADEL DAUGHERTYJA.

Zvezni senator Davis Elkins iz Zapadne Virginije je med tiskimi, ki so špekulirali s Sinclairjevimi delnicami tik pred sklepom najeminske pogodbe.

TO JE BILO PRVIČ, DA SE JE NEOLAN VDELEŽIL SEJE PREISKOVALNEGA ODESKA.

Washington, D. C. — Senator Wheeler iz Montane je pred preiskovalnim odelcem v podkrepite svoje rezolucije za preiskanje pravosodnega departamenta kar naravnost povedal, da so nabirali denar za zaščito raznih oseb pred preganjanjem od strani pravosodnega tajnika Daughertyja in njegovega departamenta.

Wheeler ni izzval viharja samo s svojimi napadi, naperjenimi proti Daughertyju, nego tudi s točko svoje rezolucije, s katero zahteva, da ne sme imenovati senatorni predsednik senator Cummins iz države Iowa preiskovalnega odeska.

Wheeler je zahteval, da sestoji v smislu njegove rezolucije preiskovalni odesk iz njega, Brookharta iz države Iowa, Jonesa iz Washingtona, McLeana iz Connecticuta in Ashurata iz Arizone.

Senator Willis je označil to določbo za brezprimerno žaljenje predsedujočega uradnika te ali one postavodajne organizacije.

"Jaz vas hočem le naučiti nečesa novega," je dejal Wheeler. "Ali mislite, da bi bilo primerno in pravilno, če bi naj pravosodni tajnik izbral člane preiskovalnega odeska?"

"Nikakor ne," je odgovoril Willis. "In senator ve dejstva. Če je ena desetina tega, kar trdi senator, resnična, potem mora biti Daugherty javno obtožen in sojen."

"Z javno obtožbo so poizkusili lani v poslanski zbornici. Ali odesk je sodil namesto Daughertyja tistega poslance, ki je predlagal javno obtožbo," je rekel Wheeler. "Jaz bi ne bil rad sojen, ali želim pa, da bi to doletelo generalnega državnega pravdnika."

"Če se da dognati in ugotoviti te obdolžbe, potem bi moralo priti do javne obtožbe v poslanski zbornici, in treba bo gledati na to, da je ne bo popihal obtoženec sredi tožnega postopanja. Če sem prav razumel senatorja, je rekel, da je generalni pravdnik prejemal denar?"

"Rekel sem, da so njegovi prijatelji prejeli denar. In če ga ni prejel on, ker so ga prejeli njegovi prijatelji zanj, je večji bedak, kakor pa misli ljudstvo te (Dalje na 3. strani.)"

Laboriti nočejo povečati zračne flote.

Ostra debata v angleški zbornici radi bojnih letal. Delavska vlada pravi, da bo delala za mir, ne pa za vojno.

London, 20. febr. — V nižji zbornici se vodi živahna debata radi zračne flote. Debatu so sprožili Baldwinovi toriji, ki žive v velikem strahu radi francoskega zračnega brodogoja. Sir Samuel Hoare, prejšnji minister zračne flote, je zahteval, naj delavska vlada pojasni, kaj misli storiti glede zračne obrambe proti najmočnejši zračni sili na svetu, katera je zelo blizu Anglije. Dalje je rekel, da ima Anglija danes samo 80 prvovrstnih bojnih eroplanov, dočim jih ima Francija 1000.

William Leach, podtajnik ministrstva zračne flote, je odgovoril, da sedanja vlada nima najmanjšega strahu pred francoskimi letali. Oboževanje Francije v zraku je posledica oboževanja Anglije na morju, je rekel Leach, in laboriti niso odgovorni za to blazno tekmo. Laboriti delajo za mir, ne pa za vojno. Vlada ne bo povečala oboževanih sil, zahteva pa proste roke za izvajanje svojega razorožitvenega programa.

LEWIS PODPISAL TRILETNO POGODBO.

Medna konferenca v Floridi je zaključena. Temelj miru na polju premoga je položen. Je rekel John L. Lewis.

Jacksonville, Fla. — Dne 19. februarja zvečer so zastopniki rudarske organizacije in operatorjev podpisali triletno pogodbo, ki stopi v veljavo 1. aprila 1924. in poteče 31. marca 1927.

Nekaj ur prej je bila pogodba soglasno sprejeta na seji vseh zastopnikov obeh strank. Po podpisu pogodbe se je medzna konferenca, ki je trajala osem dni, zaključila.

"S podpisom te pogodbe je bil položen temelj miru v industriji premoga," je rekel John L. Lewis, predsednik rudarske unije. Michael Gallagher, vodja operatorjev, je pa rekel, da bo Amerika imela dovolj premoga skozi tri leta.

Pogodba bo zdaj predložena rudarjem v ratifikacijo. Rudarji, člani organizacije, imajo šest tednov časa, da pogodbo odobre ali zavrnejo.

Finančni napredek Rusije.

Tiskanje papirnatih rubljev je prenehalo 16. t. m. Stari rublji bodo potegnjeni iz prometa. Napredek industrijske banke.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — V New York sta prišla dva kablograma iz Moskve, ki sporočata o velikem ekonomskem napredku, ki ga je naredila Unija sovjetskih republik v preteklem letu.

Prvo poročilo je prejela Rusko-ameriška industrijska korporacija od svojega zastopnika v Moskvi. Ta poročila, da je ruska komercialna in industrijska banka, katera financira večino državnih industrij, včevšvi sindikat tekstilnih tovarov, naredila v zadnjem letu dva milijona zlatih rubljev dobička. Banka je razpisala 8-odstotno dividendo in povečala glavnicu z 20 na 40 milijonov zlatih rubljev. To je banka, preko katere je Rusko-ameriška industrijska korporacija poslala \$5,000,000 v prejšnjem letu. Banka ima 36 podružnic.

Drugo poročilo je poslal George Wishniak, moskovski poročevalec tukajšnjega židovskega dnevnika "Ereheit". On poroča, da je sovjetska vlada 16. februarja prenehala tiskati papirnatih rubljev. Ves stari papir bo povlečen iz prometa in izplačan. To bo lahko delo, če se pomisli, da zlata vrednost vsega starega papirja znaša komaj 30 milijonov rubljev.

Medtem ima Rusija v prometu za 150 milijonov dolarjev črvenove, novih bankovec po 10 rubljev v zlatu. Črvenovec je danes vreden več ko angleški šterlingški funt. Zlati in srebrni drobiž tudi še kroži v Rusiji v dobri meri.

Carter zahteva zadoščenje.

Odkritelj Tutovega groba je odgovoril na 48-urni ultimatum, da mora egiptovska vlada poravnati krivice.

Kairo, Egipt, 20. febr. — Minister za javna dela je poslal Howardu Carterju ultimatum, da mora v 48 urah pričeti z delom v Tutankamenovi grobnici, kjer je nehal zadnji teden. Ako tega ne storil, je pogodba med njim in egiptovsko vlado pretrgana in vlada prevzame nadaljnje delo v svoje roke.

Carter je odgovoril brzojavno, da predno se vrne na delo, mora minister za javna dela prositi njega in njegove kolege, da se oprostijo, ker se je njihovo delo: dalje mora minister zjavit, da ne bo več od njegove strani nobenih ovir pri delu. Ako vlada ne stori tega, se bo Carter obrnil na sodišče.

Policija še vedno straži Tutankamenov grob v Dolini kraljev.

Anglija popolnoma paralizirana.

Stavkujočim pristanišnim delavcem se pridružujejo tudi vozniki in železničarji. Kongres strokovnih unij je na strani stavkarjev. Vlada preiskuje stavko in mogoče prisili delodajalce na kapitulacijo. Med stavkarji vlada velika revščina.

London, 20. febr. — Cesar ni mogel nikdar doseči nemški kazer s svojimi submarinkami med vojno, to so dosegli angleški pristanišni delavci. Anglija je danes popolnoma paralizirana, blokadirana od znotraj. Delo v pristaniščih popolnoma počiva vsled stavke 120,000 delavcev, ki so prenehali nakladati in izkladati blago na ladje. Danes je šele Anglija spoznala, kako vsa njena trgovina, eksistena in usoda zavisi od pristanišnih delavcev. Na tisoče ton živil leži in gnije — zelenjava in sadje — na parnikih, dočim je na trgih vedno manj živil, vedno manj premoga in vedno manj drugih potrebščin. Vrhutega so profitarji pričeli navijati cene živil.

Medtem pa še ni nobenega znamenja, da stavka hitro preneha, pač pa je nevarnost, da se še poveča. Vozniki, ki razvažajo blago iz pristanišč, in železničarji, ki obratujejo vlake v pristanišča, opuščajajo delo iz simpatij. Ben Tillet, vodja stavkarjev, je naznanil večeraj, da vladna preiskava stavke ne bo vplivala na stališče njegove organizacije in da bo stavka morda trajala več tednov. Izvrševalni odbor Kongresa strokovnih unij je večeraj na izredni seji sprejel resolucijo, v kateri čestita stavkarjem na njihovem odločnem boju za življensko mezo in poziva afilirane unije, naj pomagajo pristanišnim delavcem do zmage.

Tom Shaw, minister za delo, je rekel v zbornici, da upa na skrajnji konec stavke, toda nekdo se bo moral podati. Ker ni mogoče misliti, da bi delavska vlada zahtevala kapitulacijo delavcev, se lahko pričakuje, da bo vlada prisiljena na delodajalce, kadar bo intervenirala. Vladna preiskava stavke je še v teku.

Simpatije ljudstva so na strani stavkarjev. Znano je, da ni večjih revesov med angleškimi delavci kot so ravno pristanišni delavci. Londonski pristanišni delavci stanujejo v Poplarju, v najgrišem kraju mesta. Njihova stanovanja so tako mizerna in natlačena, da ne bi pošten kmet zaprl svojih svinj v take luknje. Ta stanovanja so pravi škandal za London in vladni voditelji so že izjavili, da jih bodo ukazali podreti in preseliti delavce drugam.

Vlada je danes izjavila, da oživi izjemni zakon iz leta 1920, glede reguliranja živčnih cen in razdeljevanja živil, če bo kriza trajala dalje.

Poincarejev režim se majo.

Padanje franka in senatna zbornica ogrožata Poincarejev kabinet. Poincare bi rad obdržal stari volilni sistem.

Pariz, 20. febr. — Poincare, ki je komaj ugnal nižjo zbornico, da je sprejela njegovo davčno predlogo, je naletel na tak odpor v senatu, da je njegova vlada prišla v resnično nevarnost. Francoski senat je po večini radikalni in nasproten Poincarejevemu programu davčne reforme; senat tudi hoče izpremeniti sedanji volilni red, ki je bil skrupcean takoj po vojni in s pomočjo katerega je dobil "narodni blok" (Poincarejeva stranka) enega poslance na vsakih 8000 glasov, dočim so nasprotna stranke dobile enega poslance na vsakih 25,000 glasov. Volilna reforma je zdaj na dnevnem redu v senatu in Poincare krčevito zagovarja sedanji volilni sistem.

Kako težko je zbornica požrla Poincarejevo davčno reformo, kaže dejstvo, da je imela vlada le 53 glasov večine, ko se je sinoči vršilo glasovanje o tretji točki predloge. Ta točka določa, da se davki povišajo za 20 odstotkov. Poincare upa, da edino povečani davki še rešijo frank, ki neprenehoma pada.

Belgradska skupščina odobrila reški pakt.

Belgrad, Jugoslavija, 20. febr. — Skupščina je večeraj ratificirala italijansko-jugoslovansko pogodbo o Reki, katero sta Pašić in Ninčić podpisala v Rimu zadnji mesec. S tem je končan petletni preprič med Jugoslavijo in Italijo radi Reke.

Za pogodbo je bilo oddan h 123 glasov, proti pa 24. Zunanji minister Ninčić je zagovarjal pogodbo, nakar je sledila kratka debata.

Nemške železnice plačajo odškodnino.

Dawesova komisija svadenov se je baje odločila za načrt, ki naj reši reparacijsko vprašanje. Francoski svadenoci niso zadovoljni.

Pariz, 20. febr. — Iz zanesljivih virov se poroča, da se je večina Dawesove komisije svadenov zednila za načrt, na podlagi katerega se ima rešiti reparacijsko vprašanje. Načrt se baje glasi, da Nemčija dobi moratorij za tri leta, dati pa mora svoje železnice in druge državne vire dohodkov za plačevanje obresti od odškodninskega dolga. Izdajo se železnični bondi v vsoti deset milijard zlatih mark, ki se porazdele med upnike Nemčije, nakar upniki redno pobirajo obresti od dolžne vsote reparacij. Vrhutega se Nemčiji dovoli mednarodno posojilo, ki najbrž ne bo presegalo pol milijard dolarjev, za stabilizacijo njene valute.

Komisija bo tudi priporočila, da Francija in Belgija vrmeta Nemčiji ekonomsko kontrolo Porurja in Porenja ter obdržita le politično kontrolo.

Francoski svadenoci v komisiji niso zadovoljni s tem načrtom. Ker pa je stališče Francije zdaj oslabljeno vsled padačega franka, je upati, da Poincare pristane na Dawesov načrt. Zadnjo besedo bo imela reparacijska komisija. Svadenoci končajo svoje delo najbrž še ta teden.

Nemški monarhist prijet na Dunaju.

Dunaj, 20. febr. — Rossbach, znani bavarski monarhist, ki je vodil še več zarot in pučev v Nemčiji, je bil večeraj aretiran na Dunaju. Imel je ponarejen potni list, Rossbach je iskal na Dunaju zaščite, ali pa je prišel na nastanek s avstrijskimi monarhisti. Pošljejo ga nazaj na Bavarsko, kjer je obtožen veleizdaje.

MacDonald obedoval s kraljem.

London, 20. febr. — Ministrski predsednik Ramsay MacDonald je bil sinoči gost v hiši grofa Granar. Pri pojedini sta bila tudi kralj in kraljica.

VREME.

Chicago in okolica: V petek malo severozapadni veter. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 20, najnižja 10. Solnce izide ob 6:39, zalze ob 5:29.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.63 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
 Naslov na vsa, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oledanju n. pr. (Jan. 21-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NASELJENIŠKE PREDLOGE.

O raznih naseljeniških predlogah, ki so pred kongresom, smo že parkrat razpravljali in tolmačili njih pomen.

Ozkostrčni ljudje, ki so se malo učili in malo vedo, so spravili naseljeniško vprašanje na dnevni red, katerega zdaj privatni bizniški interesi priokrojujejo po svoje.

Tako je neki nasprotnik tujezemskih delavcev rekel, da je stari Rim propadel, ker je bilo pod njegovo oblastjo preveč tujezemcev, ki so s svojimi šegami in navadami povzročili razpad mogočnega starega Rima. Ta zagovornik za omejitve naseljevanja, najbrž ni nikoli študiral zgodovine starega Rima in njegovih socialnih uredb, ker bi ne mogel ziniti take neumnosti. Pogubo Rima sta tvorili korupcija in bogastvo. Korupcijonisti in bogatini pa niso bili tujezemci, ampak pravi Rimljani, ki so lahko s ponosom gledali nazaj na pet ali še več generacij.

Privatni bizniški interesi niso tako neumni, da bi verjeli v kaj takega, kar pripovedujejo džingoti, ampak oni žele urediti naseljevanje v Ameriko po svoji volji in želji. In kaj je njih želja? Povečati svoje bogastvo z delom drugih ljudi. Kako se pa naj zgodi?

Ameriški delavci in tudi tujezemski delavci, ki so že po deset ali več let v Ameriki, nočejo delati za nizko mezdo, ne marajo dolgega delavnega časa in se ne dajo šikanirati od delovodij in predelavcev. Da se ti delavci upognejo, je treba nekaj storiti. Kaj?

Za doseženje takih želj je najboljša velika stavkokaška armada. V Ameriki je pa beseda stavkokaz postala tako zoprna, da je težko dobiti ljudi, ki so pri volji opravljati stavkokaško delo. Sicer postojte številne privatne detektivske agencije, ki se pečajo z nabori stavkokazev, a kljub temu je težko dobiti tako veliko število stavkokazev, da se dajo vporabiti z uspehom pri večji stavki.

Za to najdemo v naseljeniških predlogah določbe, ki govore, da se bodo tujezemski delavci lahko izrabljali ob času stavke kot stavkokazi.

Od tujezemskega delavca se v nekaterih predlogah zahteva, da se bo moral vsako leto javiti pri predpisanih oblastih. Fotografirali ga bodo in odtisniti bo moral svoj palec. Tako se namreč zdaj ravna s hudodelci. Bivati bo moral v določenem kraju in svoje bivališče naznaniti v zakonu določeni oblasti. To bo moral storiti tudi takrat, ako bo želel spremeniti svoje bivališče. Preden bo odpotoval v Združene države, bodo preiskali tudi njegovo preteklost. Če bo aktiven v svoji domovini v delavski strokovni in politični organizaciji, ga bodo smatrali najbrž za neželjenega tujezemskega delavca. Z eno besedo: "Ako bo sprejeta katera predloženih naseljeniških predlog, bo za tujezemske delavce postal izjemni zakon, po katerem se bo lahko vsakemu tujezemskemu delavcu zažbrani vstop v Združene države, ki ni poznan kot pokoren sluga napram privatnim bizniškim interesom.

Sedanja administracija je za omejitve naseljevanja. Tudi bodoča administracija, pa naj bo izvoljena republikanska ali demokratična, bo za omejitve naseljevanja. Tudi večina v kongresu je zdaj za omejitve naseljevanja, le edina ni, kako se naj to omejevanje izvrši.

Delavstvo lahko veliko stori, da se najstrožje določbe v predlogah črtajo. Kjerkoli je delavstvo organizirano v političnih, gospodarskih in strokovnih organizacijah, lahko sprejme rezolucije, da je proti takim določbam in odpošlje te rezolucije kongresniku in senatorju svojega okraja.

Če se senatorji in kongresniki ne bodo ozirali na priporočilo, ki jih je delavstvo poslalo kongresnikom in senatorjem, ima delavstvo moč, da z volilnim listkom pove v jeseni, kako sodi o njih delu v kongresni zbornici in senatu.

Ako delavstvo hoče, da ne pridejo take določbe v naseljeniški zakon, ki so nasprotne delavskim interesom, mora delavstvo samo skrbeti. Ako delavstvo ne bo delalo za svoje interese, privatni bizniški interesi prav zanealjšivo ne bodo storili in podvzeli ničesar, kar koristi delavstvu. To je resnica! In iz te resnice se naj delavstvo uči, kako je treba braniti delavske koristi, da je obramba uspešna. Dokler bo delavstvo dremalo in kimalo, ne more upati na boljše čase. Vse, kar delavstvo ima, se ima zahvaliti sebi in nikomur drugemu.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Alta, Cardiff Mine, Utah. — Ker se je iz te hribovake kotanje izkobilacalo že par dopisov, mi ni treba več poročati o delavskih razmerah trpinov. Dogodek se vedno priča, evili in nevoljno pripoveduje, kako je trpin romal in pod kakšnim pogojem je moral spet priti malo pogarjat za svojega podjetnika. Tam doli, pravi, da ni več obstanke pri onih sitnežih. Vidis, brate, ko so zavohali, da nimaš več evenka v žepu, si hitro moral hočeš nočeš proč, kakor te učijo iz službene knjižice.

Biblijske zapovedi so stroge, kajti kdor se po njih ne ravna, ga njegov bratec ne pripozna. Priznava ga le takrat, kadar ve, da je v njegovem žepu kaj evenka. Nekoč sta pripotovala biblijska človeka do potoka. Prvi je drugemu vzkliknil: "Kako bi to kapljico, ki teče iz brda, spravila v evenk." — "Dobro bi bilo, da," je rekel drugi. "Če bi se dala kapljica še spraviti na trg brez oglašanja in bi kuharica vse dobro uredila. Samo par zanjik bi nastavila, pa bi še srnjaka ujela."

Lahko je ustreliti kozla, ako si ti sam nastavi na cilj. Pač slabo, če človek ne zna dobro kozlov streljati, ali pa če zna dobro pomeriti, le kozel se mu nastavi preveč na levo. Ko lovec ustrelji, pa je stal kozel preveč na levo, mora pomniti, da se kozel spametuje in se drugič postavi pa bolj na desno. Lovec študira, čisto gotov, da ga bo zdaj pihnil, ker bo vzel cilj bolj na levo, ali zver prebršana, je spoznala njegovo nakano, in spet je lovec zastoj pihnil na levo, ker zdaj je pa kozel stal preveč na desno. Slednjic le spozna, da mu žival napravila konkurenco.

To je šola, ki je znana tistemu, ki jo je zdelal: jaz sem nosil le opeko, ko so jo zidali. Zato naj mi pa odpusti tisti, ki sprevidi, da je dopis slab in pomanjkljiv. Saj se vseeno poznamo.

Če se komu vgnezditi mrzlica med zobe, kar je zelo nevarno, mu svetujem zobozdravnika iz Barbertonu v Ohiju, ki je po poklicu tudi dragonar. Miha s koso na rami. Kot dragonce na morju je imel dosti prilike, da se je izučil medicine. S svojim operacijskim instrumentom koso pušča kri, kjer je je preveč. Računa pa ne dosti, samo malo "čmojdre" je treba, pa je vse poglühano. Kroničen bolnik na zobeh naj se kar brž načene na priporočena dragonarja-dentista, da ne bo imel preveč stroškov. Zgrešiti ga je težko, kajti, kjer stanuje Miha, je velik reklamni napis: "Pozor, mimokorkajčoji, v tej trivoglati kolbi sem na kvartirju jaz, Avstrijski Dragonar s koso na rami, ki sem zdravnik specialista za vročinske bolezni v zobeh. Cena je nizka, postrežba pa točna. Vstop samo za nazadnjake, kakor je zapisano v dragonarskih službenih bukvičah."

Pozdrav! — Frank Kroll.

West Duluth, Minn. — Društvo "Leo Tolstoj", št. 205 S. N. P. J. v New Duluthu, Minn., je na redni seji dne 17. februarja sprejelo spodaj priobčeno rezolucijo. Priporočljivo je, da se vsa slovanska društva bolj zanimajo, kaj se godi v Washingtonu. V "Congressional Recordu" se vidi, da razne italijanske in židovske organizacije pošiljajo ostre proteste proti nameravanim postavam in priseljevanju. Z novimi postavami, če bodo sprejete, hočejo zaslužniti delavce, kateri imajo priti v Ameriko za boljšim koščkom kruha.

Premislimo sami nase, kako bi se sam zdelo, ko smo prišli sem, če bi se morali dati pod varstvo policije in če bi morali oddajati odtise prstov in naše slike ter bi se morali seliti v kraje, kamor bi nas poslali razni imigracijski komisarji, bi morali tam ostati, in če bi se po mnenju nekaterih kapitalistov in njih političarjev ne obnašali pevoljno, bi nas deportirali. Vzemimo, če bi bila taka postava in bi ameriški delavci v neki industriji bili primorani valed neznosnih razmer in nizke plače iti na stavko, potem bi rekli takim naseljenecem: Sedaj morate iti delat (stavkokaziti)!

In če bi se ne pokorili takim ukazom, bi bilo njih obnašanje nespodobno in vzrok bi bil za deportacijo. Tovariši, delavce, treba je da pazis in včasih pogledaš v Washington, od časa do časa, ako je

treba, pošlji proteste v taki obliki, da se bodo gospodje postavodajalci malo bolj zanimali za koristi delavskega razreda. Obenem se organizirajmo, da bomo imeli svoje kandidate na volilni listi prihodnje jesen in bomo složno izvolili naše moše v postavodajo. To vse lahko naredimo, če hočemo, samo malo energije je treba. Vprašam vas, ali bomo to storili prihodnje jesen? Let's do it!

Rezolucija se glasi:
 "February 17th, 1924.

Gentlemen: WHEREAS, there are new proposals before Congress to enact laws, one providing for selective immigration on a contract basis, and the other providing for the registering, photographing and finger printing of foreign-born workers, like criminals. Both of these proposed laws represent a serious danger to the American foreign-born workers and native-born workers as well, because of the fact that selective immigration of workers to be brought here under contract to work for certain industries is intended only for the purpose of forcing such workers to work at the time when American workers are having trouble with their employers; in other words to be used as strike-breakers when needed, and also because of the fact that the registration and finger printing of foreign-born workers are intended to enslave these workers in an effort to hammer down the standard of living of both native and foreign-born workers.

THEREFORE be it resolved that we ask our Senators and Congressmen to use all their influence with the rest of the progressive Law Makers that both these proposed measures so detrimental to the working class be defeated.

For the Lodge "Leo Tolstoj" branch No. 205 of the Slovenian National Benefit Society, New Duluth, Minnesota. Adopted February 17th, 1924.

John Kobl, President.
 Frank Petrich, Secretary."

V slovenskem se rezolucija glasi:
 Gospodje:

Ker sta pred kongresom novi zakonski predlogi, prva za izbiralno priseljevanje na pogodbeni podlagi, druga za registracijo, fotografiranje in odtiskanje prstov tujezemcev, kakor zločincev, ter obe predlogi predstavljata nevarnost za ameriške in ravnokotne tujerodne delavce, ker izbiralna imigracija delavcev, ki imajo biti priseljeni pod pogodbo, da delajo za gotova podjetja, je namenjena samo v svrhu, da se prisili priseljene delavce k delu, kjer imajo ameriški delavci kak spor s svojimi delodajalci; z drugimi besedami, da se rabi priselniki kot stavkokaze, kadar bi bili potrebni; registracija in odtiskanje prstov ima zaslužniti priseljene delavce, da se s tem potlačijo življenjski standard turojenih in inozemskih delavcev.

Raditega pozivamo svoje senatorje in kongresnike, da porabi jo svoj vpliv z drugimi naprednimi postavodajci, da vse nameravane odredbe, ki so tako škodljive delavskemu razredu, porazijo. Za društvo "Leo Tolstoj", št. 205 S. N. P. J., v New Duluthu, Minn. Sprejeto 17. februarja 1924. — John Kobl, predsednik, Frank Petrich, tajnik.

Kopije te rezolucije so bile poslale senatorjem Shipsteadu in Johnsonu, kongresniku O. J. Larsonu in za objavo listoma Duluth Herald in Prosveti. — John Kobl.

Farrell, Pa. — Prosimo urednika, da bi sprejel par vrstic tudi od farrellskih pečlarjev za Prosveto. Namen imamo opisati zavednim rojakom po Ameriki par resničnih dogodkov, ki jih imamo že vedno zapisane v naših razbitih butičah, ker ne bodo nikdar zbrisane. Dogodke so nam zapisali v glave inteligentni gospodje, ki kričijo okoli Edinosti in drugih katoliških listov, da s tem izvajajo slovensko ljudstvo, da bi nasledlo na vabo. Pod rajnko Avstrijo smo videli, kako so nam prav tisti kričači blagoslovljali orožje s svojimi žegni, da bomo bolj uspešno morili ljudi, naše "sovražnike", ko so nas tirali v klavnice kot svojo preljubo živinč. Namesto menaše so nam dajali z roglje na hrbet in po glavi, kamor je pač padlo. "Marš na prej, vi svinjski psi", so nam vpili, kar nam je dostikrat veljalo za večerjo, da smo bili bolj navdušeni za svojo milo domovino. Častnik nam je voščil dobro jutro s paleo po glavi, čeprav rojak je svojim rojakom povzročil krvavi pot.

Slovenski stotnik od 27. domobranskega pešpolka Dobnik jih je dal tudi meni. Za svoja dobra dela je našel smrt. Z lastnimi očmi sem videl, kako je Neubauer za štruce komisa ustretil dva vojaka, enega očeta šestih nedoraslih otrok.

In najboljši tovariši tem krvočelnim gospodom so bili častiti katoliški duhovni očetje. Kar tri smo imeli. Bili so to vojni patri, spremljevalci vojakov na vojna polja, da so spravljali duše vojakov na oni svet. Častna in tečajna služba, ki so jo vživali v razkošju za fronto v vojnih krajinah med štabom usmiljenih sester rdečega križa.

Pri 27. domobranskem polku smo imeli rojaka, dobrega fajmoštra vojnega patra, žejnega človeških duš. Blagoslovil nas je in navduševal. Leseni lipov križ je držal v roki s podobo Križanega, in se dri nad nami: "Le pogumno fantje, le korajžno se borite proti sovražniku. Tisti, ki pade v boju za ljubo očetnjav, pojde gorak v nebesa."

Vsak dan smo slišali to pridigo in vsakokrat smo bili navduševani, ko smo šli proti ruskim bojnim poljanam — proti ruskim bratom, ki so jih ravnokotke šuntali kot nas. . . Na potu proti poljanam, pa je naš dobri fajmošter smuknil v gališko kočjo in pil okusno gališko žganico na zdravje našim dušam. Kaj pa hočemo, gospod fajmošter niso za boj, le navduševati znajo, in tako so se jim pri vsem navduševanju tresle hlačice, ko o Rusih na pohodu še slišali nismo.

Le zapomnite si, katoliški duhovni okoli Edinosti in drugih katoliških listov, da slovenskim delavcem je padla že davno deška s oč. Vočina je spregledala in ta večina bo delala na to, da spregleda tudi manjšina. Le blatite naše časopise, to jim napoveduje le dolgo življenje, a vaše časopise, litanije obrekljivosti, bo imelo kratko življenje.

Farrellski pečlarji pozivljamo vse slovenske delavce v Združenih državah, da puste takim življavcem, ki jih silijo, naj grede zanje po kostanj v žerjavico, naj grede sami ponj. Izmed naših vrst izberimo take ljudi, ki se bodo z nami borili v naših vrstah za naše interese in pravice. Slovenski delavci, ne ozirajte se na vabila, ki jih silite z desne in leve, pojedite do skupnega cilja. Podpirajte ljudi, ki so z nami in so se izkazali, da so boreci v naših vrstah, z izdajalnimi pa proč. Samo ena fronta za delavstvo vsega sveta, druge poti ni. Ni ga rešitelja za nas trpine na svetu, če se ne rešimo sami.

To naj zadostuje. Služi naj dohtarjem pri Edinosti za dokaz, da slovenski delavci nimamo samo slame v glavi, kar si domišljujejo v svoji prečnosti. Zlasti samostojni pečlarji, ki svobodno lahko izražamo svoje misli, imamo še dovolj take hrane za krokarje, če jim je prebavljiva. Če jim pa ni prebavljiva in jih radi tega vzame h . . . bomo pa mogoče farrellski pečlarji z njimi poverbali hobelindre, da bomo imeli vsaj v čem kuhat fižol.

Pozdrav zavednim pečlarjem po Ameriki. — U. F.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Blajske jezero zamrznjeno. Poroča se, da je blajske jezero popolnoma zamrznilo in je led 37 cm debel. Občinstvo se pridno drsa in se celo s konji in vozovi vozijo po jezera. Temperatura znaša 1 stopinjo C pod ničlo.

Starokatoliška cerkev na Hr. vatskem. Uprava starokatoliške cerkve v Zagrebu se je obrnila na ministrstvo ver s prošnjo za čimprejšnjo potrditev prvega hrvatskega starokatoliškega škofa don Kalogjera. — V zadnjem času je pristopilo v Zagrebu precej katolikov v starokatoliško cerkev. Večinoma so prestopili intelektualci.

Brezposelnost mornarjev. Brezposelnost mornarjev je v zadnjih mesecih vedno bolj naraščala in je v tem mesecu brezposelnih približno 600 oseb. Pričakovati je, da se bodo radi sporazuma razmere znatno zboljšale in da bodo vsi mornarji zaposleni.

Celjske vesti. Škrlatica se je zadnji čas zopet pojavila v celjski okolici ter raznih krajih okrog Celja, kakor na Tcharju, Dobrni, Petrovčah itd. En slučaj se je pojavil tudi v mestu. Precej bolnikov so spravili že v celjsko javno bolnišnico. — Malverzacije v državnih rudnikih v Velenju in Zabukovei. V Velenju in Zabukovei so aretirali več rudniških uradnikov, ki so v teh podjetjih poneverili okrog 100,000 Din. Malverzacije

so se vršile na ta način, da so na podlagi potvorjenih mezdinskih plačilnih listin vpisovali mezde na imena oseb, ki jih je davno ni bilo v rudniški službi, samec pa so vspravali kot oženjene in zaračunavali družinskih doklade za žene in otroke. Zadnjih 14 dni se je o tem pričelo govoriti. Začela se je preiskava, na podlagi katere jih je bilo še nekaj aretiranih in oddanih v celjske zapore. Preiskava se še z vso strogostjo nadaljuje.

Zamrznila sta v zaporu. Sarajevski listi poročajo iz Vareša sledeči slučaj: Dva mladeniča sta bila aretirana radi kaljenja nočnega miru in pridržana čez noč v policijskih zaporih. Ko so ju pri drugem dan buditi, sta bila oba leda da kot zid. Mladenič Zlounić je še mrtev, njegov prijatelj Babić pa v zadnjih zdihljajih.

Samomor v zaporu. V Osniku je bil zaprt neki Josip Gal, ker je kradel lesene križe na tamonjnih pokopališču, da je z njimi kuril. Tat se je obešal v zaporu.

Vprašanje kardinala. Zagreb 31. januarja. Danes se je v narškojškem dvorcu začela konferenca škofov. Posvetujejo se o nekaj dni. Kakor se doznava, so raspravili med drugim tudi nekatera prav delikantna vprašanja. V prvi vrsti gre za kardinala v naddržavi, drugo pa je vprašanje nekake škofa v Zagrebu. V kolikor se je moglo izvedeti, je minister za vere dr. Vojslav Janjić predlagal da postane kardinal zagrebški nadškof dr. Bauer, ker mu ta čast gre po njegovi osebnosti in po njegovem činu kot nadškofa zagrebški. Toda dr. Antonu Korokić je pri njegovih posredovanjih v Vatikanu uspelo spraviti v ospredje željo, da postane kardinal najbrže ljubljanski knez in škof, ki je h krati tudi jezuitski kardinal. Zaradi te stvari so duhovni vzmirjeni ter bo razprava o tem gotovo jako živahna. Dr. Korokić je tudi uspelo, da je spravil na mesto krškega škofa dr. Sprebniča, ki je nasprotnik glagolice; Krk pa je bil dodaj menda najmočnejše točišče za glagolice. Vse to izvine nerazpoloženje pri enem delu episkopata. Kot kandidat za bodočega zagrebškega nadškofa se omenja med drugim škof dr. Šarič, ki je za svojo kandidaturo angalinal tudi papeževga nuncija Pellegri nettija.

Novomeške vesti. — Pri volitvah davčne ocenjevalne komisije je zmagala napredna lista in sta izvoljena Edmund Kastelic, posestnik in trgovec v Kandiji, ter Rudolf Faleschini, posestnik in lesotrtec v Straži. — Nevarnega jeznika imajo sedaj v tukajšnji bolnišnici. Razupiti Kume je pravi angel proti njemu. Je to Jože Željko, nepoboljšljivec, ki je znan že vsem dolencjank in belokranjskim zaporom. V Metliki je všel iz ječe. Ko so ga tu zaprli, se je nekdo zavarikaliral v celici z razbito leseno posteljo. Skuriral ga je pastnik iz kurilnice, ki mu je pomohl zelo razgret železen drog v celico. Upornik se je na njem vse opekil. Ter od bolečin plesal po celici, med tem so mu barikado razdeli in ga spravili drugam. Nič ni bilo varno pred njim, vse je lomil in razbijal, kar se je dalo. Zadnje dni je iztrgal službujočem pazniku Franju Del Cortiju, starejšemu, rmemu in nadvse korektnemu možu, ki ga je hotel odpeljati iz tamnice v navadni zapor, ključce, da bi pobegnili. Paznik skoči za njim, jetnik pa navali nenadno na petogone mu iz nožnice bajonet ter sune uboga paznika v prsa. To se je zgodilo tako bliskovito, da Del Corti tega niti opazil ni. Miral je, da ga je jetnik sunil le v pestjo. Zapazil pa je v lovorovi roki bajonet, začutil je tudi nekako slabost in bolečine v prsih, ter se šele zdaj zavedel, da je ranjen. Štirje pazniki so imeli opravka, da so nasilnežu odvzeli orožje ter ga vtaknili v železni jopič. Nadležno mu okove in zdaj mož mudi v temne misli v temni luknji. Paznik je v bolnišnici; rana ni nevarna in se mu stanje še boljše. — Na Trški gori po zidanečah zopet kradlo. Posetniku Globelnicu iz Brečljina so razbili goreni del zidaničce, ker v klet niso mogli, in odnesli so slamnate žimnice, mast, meso in nekaj obleke. Ker so morali od tam zbežni, so si v bližini privzeli božje kapljice.

Samo invalidi smejo kandidirati v Tuskaniji.

Rim, 20. febr. — Mussolini je odredil, da samo vojaški invalidi smejo kandidirati za poslanca v provinci Tuskaniji. Mussolini je pojasnil, da je to omejitev za Tuskanijo odredil zato, ker tam s tem lakazati izredno čast tej provinci.

Tri male podgane v oljnim škandalu.

Washington, D. C. — Fed. Procs. Poleg Franka A. Vanderlipa, ki je bil svojčas predsednik ene naj-večjih bank v tej državi in ki je zanesel finančne zadeve pokojnega predsednika Hardinga v stik s oljnim škandalom, imamo še tri manjše podgane v tej žalostni drami "visoke" korupcije.

Najprej je prišel na vrsto Oscar Sutro. Ta je pravni svetovalec v službi oljnarne Standard v Californiji. Svoji delodajalki je pojasnil, da je "zamenjava" mornaričnih oljnih rezerv za jeklene kadi in kotle popolnoma v protislovju s postavo. Notranji departament je izmenjal velikanske oljne zaklade za ničve jeklene kate Dohenyju in Sinclairju. Sutro je pokazal, da je vedelo vodstvo notranjega vladnega departamenta za njegov legalni nasvet. Tudi to ni bilo neznano Falla, da je njegova delodajalka oljarna Standard pritegnila njegovo pravno mnenje.

Za tem je prišel John C. Shaffer. Ta človek je lastnik šestih republikanskih listov. In zato ravno je imel besedo pri republikanskem sklepanju v tisti sobi čikaškega hotela Blackstone meseca junija, 1920, kjer je šlo za to, da imenujejo republikanci Daughertyjevega moža Hardinga za predsedniškega kandidata.

Shaffer je izpovedal, da mu je oljarna Standard po svoji podružnici oljarni Pioneer dala "za en dolar in moje sodelovanje" osumno deleža v pravkar omenjeni podružnici Izpraševalec ni mogel spraviti iz njega, zakaj je bila oljna družba Standard tako prijazna in dareljiva do njega. Najbrž je hotela kontrolirati njegove liste v politiki glede oljnih zadev. Mož je imel nekaj zemlje poleg oljnih rezerv, in če bi mu ne bilo kaj všeč, bi bil povedal na ves glas, kaj se je zgodilo s teapotskim oljem.

Takoj po predsedniškem nameščenju meseca marca, 1921, je prišel Shaffer, kakor je to sam priznal, v Washington, se sestal s Fallom ter mu pojasnil, da je vtičnik nekaj denarja v teapotska oljna polja, ko ni bilo nobene postavne podlage za pridobivanje tle zemlje. Zato da ima on (Shaffer) pravico do nekakšnega deleža pri vsaki oddaji teapotskih rezerv v najem.

Tako je dognano, da so v administracijskih krogih razpravljali o tajnem najemu oljnih rezerv več kakor eno leto pred do- jansko oddajo.

Ko so jeli čez eno leto potem listi poročati o tem, da dobi Sinclair oljne rezerve v najem, je pisal Shaffer solicitorju notranjega departamenta Finneyju pismo, v katerem je rekel med drugim tudi tole: "Kakor veste, je g. Fall aredil to zadevo z g. Sinclairjem tako, da pripade nekaj zemlje tudi meni. Veste, jaz sem osebno zainteresiran v to kupčijo."

Zakaj se je Fall čutil obveznega dati časnika in lastniku šestih republikanskih listov do- kaj smetane s Sinclairjevo kupčijo, je bila nerazrešena uganka nedolžnim senatorjem.

Od tistega milijona dolarjev, ki jih je plačal Sinclair na Fallovo zahtevo oljarni Pioneer, je dobil Shaffer \$125,000. Naravnost od Sinclairja je vzel 210 akrov oljne produkcije.

Finney, ki je bil na notranjem departamentu celih trideset let, je izpovedal, da je Fall razveljavil preprijani sklad notranjega departamenta glede pravice oljne družbe Standard do sekcije šte- 36 v Californiji, ne da bi vprašal za svet svojega pravnega svetovaleca. Fall je delal po svoji glavi. Zmenil se ni, kako si razlagajo rozadavno postavbo. Njegovo postopanje v cel kupčiji ni- ma primera v zgodovini notran- njeza departamenta. Ali Finney je držal jezik za zobni in nikoli se ni maral razgovarjati s svojim predstojnikom o tej stvari. Želja njegovega predstojnika mu je bila postavba. Jezna Walsheva vpraša- nja za niso ganila, da bi krenil o- poti grobne molččnosti.

Honduras ima tri "presidente".

San Salvador, 20. febr. — Hon- duras (majhna republika v Sred- nji Ameriki) ima tri predsednike ki so drug drugemu napovedali ustavno vojno.

Povest "Jimmie Higgins" je trčalo duše ameriškega proleta rita ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matiči S. N. P. J.

Razne vesti.

OPOMIN ZADOLŽENIM NARO- DOM SE VEDNO LE PUHLA PRAZA.

Washington, D. C. — Ameriška komisija za inozemske dolgeve ni vpoštevala predlogov, v katerih ji je navetovano, naj pošlje voj- nim dolžnicam opomin ter jim re- če, da so Združene države priprav- ljene razpravljati o obveznostih vojnega dolga. Že večkrat je bilo čuti glas, ki je zahteval, naj bi vlada kaj ukrenila, da bi prišlo kar najhitreje do končne rešitve tega kočljivega vprašanja. Pono- vno je bilo poročano, da bodo nek- kaj ukrenili v tem smislu, in po- alanec Crisp, ki je član dolgovne komisije, je dejal v soboto, da bo njegova komisija storila nekaj ta- kega. Ali namesto tega je stali- šče te komisije še vedno neizpre- menjeno, in prav nič ne kaže, da hoče poslati opomine v Evropo.

Komisija je izdala naslednjo iz- javo:

"Komisija si na vse načine pri- zadeva rešiti dolgovno vprašanje ter urediti vse zadolženosti evrop- skih narodov.

"Sedaj imajo nekatere dolžnice dolgovne komisije ali že v tej de- želi, ali pa jih bodo imele v krat- kem. Te komisije se bodo pečale z vprašanji, nanašajočimi se na njihno zadolženost. Ti narodi so Čehoslovakija, Estonija, Poljska in Jugoslavija."

TRINAJST OSEB MRTVIH V NEWYORSKEM POŽARU.

New York, N. Y. — Trinajst oseb je izgubilo svoje življenje večeraj zjutraj, ko se je vnel ogenj v petnadstropni gostiški hiši na 397 Madison street.

Trupla sedmih otrok, dveh žensk in štirih moških so doslej dobili v pogorelem poslopju. Ali istovetiti jih niso mogli. En moški in ena petletna deklica sta zelo hudo ožgana. Ali sta bila še pri življenju. Oba so odpeljali v bol- nišnico Gouverneur.

Policija je mnenja, da je bil ogenj podtaknjen. Policijske obla- sti mislijo, da je zažgal hišo neki blasnež, ki je odgovoren že za dobršno število velikih požigov po gostiških hišah.

V veži so našli dva otroška vo- zička, ko so pogasili ogenj. Oba sta bila močno ožgana. Kakor meni policija, se je moral tisti blasnež prikrasti v vežo, kjer je zažgal otroška vozčka. Na isti način je bil zaneten ogenj po dru- gih gostiških hišah.

Polica Heuline je prestregel in vjel moškega, ki je bežal iz- pred zažgane hiše. Ta človek je star kakih 24 let, slabo obločen in očitno mu nekaj manjka v možganih. Na vprašanja je odgo- varjal v nevezanih in pretiranih stavkih. Policijska ga je pripila. Detektivs so dognali, da je ta človek stanoval pet blokov proč od požgane hiše.

ŠKOFOV MORILEC DOBIL DO- SMRTHO JEČO.

Chicago, Ill. — Sodnik Will- iam J. Lindsay je odklonil Škovo- vemu morilecu Heywoodu predlog za novo obravnavo. V razpiti ob- cestni beznici "Na zelenem vo- galu", kjer je gospodaril Harry Heywood, je prišlo do žalostne drame. Adolf Škof je šel v to be- znično pit, kakor smo že poročali tedaj, ko se je pripetil ta zločin. Ko se je pritožil pri Heywoodu, da ga je okradla neka tamojnja araka v ženskem krilu, je Hey- wood potegnil iz žepa samokres ter ustrelil Škova. Heywood je bil potem obsojen na do smrtne ječe v Jolietu. Sedaj je bil vložil pred- log za novo obravnavo, ki mu pa je odklonjena, kakor smo že ome- nili odzgoraj. Heywood bo vlo- žil priziv.

HUGHES NASPROTUJE RAZ- OROŽITVENI KONFERENCI V TEM ČASU.

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je izjavil v pismu, ki ga je pisal poslanecu Fishu, da se mu ne zdi sedaj čas za sklica- nje mednarodne konference, na kateri bi naj sklepali o nadaljni mornarični in armadni razorožit- vi, če ugoden.

"Kolikar se tiče lahkih križark, submarink in zračnih vozil, je stališče te vlade takšno, kakršnega je zavzemala na washingtonski konferenci." Je dejal državni taj- nik v listem pismu. "In tekoče za dosego splošnega sporazuma še doslej niso odstranjene. Glede na zračna vozila je washingtonska konferenca naletela na skorno ne-

premostljive oviro v dejstvu, da se ne da omejiti vojaških zračnih letal, ne da bi bila pri tem priza- deta tudi trgovska zračna letala.

"Na washingtonski konferenci je prišlo do sporazuma glede stru- penega plina, ali ker še ni ena si- la odobrila dotične pogodbe, še ni sporazum stopil v veljavo.

"Problem vojaških naprav v razliki od mornaričnih je v bist- vu evropski problem. Združene države so skrčile in zmanjšale ar- madne sile do skrajne meje."

PRVA SODNA INSTANCA OD- KLONILA LELANDU RAZPO- ROKO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

pravnih pomanjkljivosti v raz- vidnosti?"

"Ali sta bila Leland in njego- va žena naskrivaj zmenjena in dogovorjena?"

Ta in še cela vrsta drugih vpra- šanj je neodgovorenih. Sodnik ni maral narediti nobenega ko- mentarja. Nihče drugi ni mogel povedati tega. In vsa tista vpra- šanja ostanejo neodgovorjena, dok- ler ne pregleda višje sodišče Foellove razsodbe.

Na željo Lelandovega odvetni- ka je dovoljen Lelandu priziv, v katerem bo odvetnik prosil prizivno sodišče, naj zavrne ukrep sodnika Foella.

Nekateri pravniki so že tisti večer razpravljali o Foellovem odloku. Izjavili so se, da se je mor- alni sodnik pri tem predvsem ozi- rati na otroke, cerkev, duhovni- štvu, javno moralo in družbo. Zlasti je moral imeti sodnik cerk- vne oblasti pred očmi, menijo juristi. Če bi bil duhoven Case zaznamovan kot zakonolomec, bi trpel ugled njegove cerkve, ma- dež bi padel na vero, in ta zadeva bi zelo omajala vpliv tega in dru- gih duhovnov.

Pravica bi se ne smela osirati na te ali one presodke. Ščititi bi morala nedolžnost, kaznovati kri- vico. Če je tako, kakor je izpove- dala Lelandova žena, potem se go- di krivica njenemu možu. Potem je sodišče štittilo krivico, kar pa se nikakor ne strinja z načeli, na katera bi se naj opirale sodne ob- lasti.

Sodnik Foell ni maral povedati svojih razlogov iz moralnih ozi- rov, kakor je rekel. Navadno pa podkrepi vsak sodnik svoje skle- pe s tehničnimi razlogi, ki mu kaže- jo pot v razsojanju.

In ker tega ni storil sodnik Foell, potem si mora javnost, ki je cel čas sodne obravnave pazno sledila razvijanju te zadeve, sa- ma tolmačiti potek Lelandove raz- poročne obravnave.

Duhoven Case je trdovratno taj- il vse, kar mu je javno očitala Lelandova žena. Tudi izpovedbi Adamsovega sina ni pritegnil.

Javnost ne ve, zakaj ni sodi- šče vpoštevalo Lelandovke in A- damsovega sina.

In ker ni občinstvu povedalo sodišče svojih razlogov za odklo- nitev zaprošene razporoke, mora nehoti misliti, da je nekaj vmes, kar ne sme v javnost.

Bili so časi, ko so ti ali oni stano- vi z vso silo vplivali na justico. Človek bi mislil, da ni več tistih časov. Ali se zopet vračajo? Ali naj krivica zmaguje rajši vpliva- nja od strani tega ali onega sloja med nami?

SENATOR WHEELER NAPA- DEL DAUGHERTYJA IN CUM- MINA.

(Nadaljevanje s prve strani.)

dežele, da je," odgovori Whee- ler. "Povedano mi je, da so v New Yorku in Oklahomi vložene tožbe za povrnitev tistega denar- ja."

Starejši zvezni senator Davis Elkins iz Zapadne Virginije je bil imenovan na tajni seji prei- skovalnega odseka kot senatni član, ki je kupčeval z delnicami Sinclairjeve oljnarne v času, ko so jim poskočile cene tik pred odda- jo oljnih rezerv Sinclairju in Do- henyju v najem.

Harry Payne Whitney bo sedaj najprej poklican pred odsek na zaslišanje.

Načelnik Lenroot je naznanil, da je odsek izvedel za bivanjo Harryja Whitneyja. Zvezni urad- niki so ga zasledili v New Yorku ter mu izročili odsekovo povabilo pod kaznijo. Iskali so ga dva dni.

Odsek hoče izvedeti od sodru- žnika oljnarja Sinclairja, kako je s tistim mazilnim sklodom v znesku po \$1.000.000, ki je bil, kakor je sporočeno, razdeljen med visoke uradnike v Washingtonu.

Generalni zvezni pravdnik Dau- gherty ni maral podati po kabi- netni voji nobene izjave. V Bell

hiši je bilo rečeno, da niso prav- nič razpravljali na tisti sejo o uje- govi ostavki.

V senatu je bil predsednik Coolidge napaden in zagovarjan radi stališča, ki ga je zavzel v oljnem škandalu.

Wheeler se je vdeležil odseko- ve tajne seje kot nečlan.

Progressivci v senatu so protis- tirali proti temu, da si je upal načelnik Lenroot izpraševati pri- če na tajni, namesto na javni seji preiskovalnega odseka. Takoj po- tem, ko je bila seja končana, je dejal Lenroot, da se ni vršilo nič izrednega in važnega. Karkoli je bilo storjeno na seji, je bilo le tehnično in preliminarnega po- mena.

IZ PRIMORJA.

Postopanje napram primorakim prosvetnim društvom. Italijani so začeli ljuto gonjo proti izobraže- valnim društvom na Gorškem. Peklo jih je, da je društveno živ- ljenje tako bohotno uspevalo in s tem paraliziralo njihove asimila- cijske namene. Že v pretečenem letu so hoteli dati vsem društvom prireditvam italijansko obi- lježje a tem, da je morala biti pr- va točka dnevnega reda italijan- ska. S tem pa niso dosegli svojega namena in podčeljske prireditve so kljub vsem oviram pokazale, da žive tam trdni Slovenci, ki hočejo ostati zvesti svojemu narodu. Go- riški podprefekt pa je kratkomo- lo prepovedal vsako društveno delo- vanje na Vipavskem, dokler ne bodo potrjena društvena pravila. V to vso se morala društva zave- zati z izjavo. Kako izgleda potrdi- tev naj pokaže sledeči odgovor, ki ga je dobilo že precej društev: "Ustanovitev društva se ne dovo- lj, ker ne nudijo ustanovitvi do- voljno jamstvo, da bodo delovali v mejah društvenih pravil."

Moderni plesi.

(Dalje.)

Pot je naju vodila mimo prijet- nih nizkih kmečkih hiš, ki so se skrivale med bogato obloženim sadnim drevjem. Hruške in jable- na so še dajale svoj dozorel sad, kajti bilo je 6. avgusta. Vse dru- gače je bilo urejeno, vse drugo sadno drevje, hišice adobneje kot nekdanj, in ljubi mi logi, kjer me je nekoč vodila mati, so mi bli- li toliko vabljivojaki kot kdaj prej. Uvidel sem, da kmečko ljudstvo napreduje in se spopolnuje v go- spodarstvu. Za vse sem imel zelo veljiko zanimanja. Med občudova- njem vsega sva dospela do žu- pnišča, kjer je stopil pred naju farni župnik in pozdravil:

"Dobro jutro, g. Štefančič! Kaj pa prinesete dobrega?" Mislim je morda, da moj spremljevalec pri- nese polne pesti hakra in srebra. Moj spremljevalec se je zahvalil za vprašanje.

"Nimam kaj posebnega iz mo- je županije," je rekel, kajti bil je župan. "Imam pa čast vam predstaviti svaka, brata moje že- ne. Obiskati hoče mirodvor, na katerem počivata njegovi sestri.

"Kje ste pa bili tedaj, ko je bila vaša sestra pokopana?" se je župnik obrnil k meni. "da pri- hajate šele sedaj, ko že davno to- be počivata v črni zemlji?"

"Ko sta mi bili pokopani se- stri, sem bil oddaljen od tu 6000 milj, tam v daljni večerni Ameri- ki," sem pojasnil župniku. Ime- najen na tako pojasnilo naju je župnik povabil pod veliko hruško, naj sedeva, da kaj pokramljamo.

"Milice, prinesi kruha in pijače," je zaklical župnik vitkemu, kakih 19 let staremu dekletu, ki se je baš pokazalo. Ni minulo pet mi- nut in že je stal pred nami vrš dobro pijače ter pol hleba da- briga črnega kruha. Natočil je vsakemu kozarec, potem pa pri- vzdignil čašo in vzklilnil: "Na zdravje našemu ameriškemu obiskovalcu, ki smo ga po dol- gem vendar dočakali!"

Ziravica me je vsekakor raz- veseliła, ki me je spomnila na preteklost iz živahnih mladostnih dni.

"Kako je kaj v Ameriki z raz- vijanjem rimsko katoliške ve- re?" me je vprašal.

"V tej stvari pa vam ne morem dati pojasnila," sem govoril. "Ve- ste, gospod, jaz kakor že odrasli mi otroci ne zahajamo v cerkev, ker je tudi ni, če pa se za cerkev ne brigamo. Le trdi delavec smo, ves teden delamo, oh nedeljnih pa počivamo in beremo, kaj se dogo- di po svetu med tednom. Takega življenja smo vsi eni ter mislimo, da nam poteka ravnotako, kot če bi hodili v cerkev."

Gospod župnik je imel še dru- go vprašanje, a prej je še dvignil kozarec in napil: "Pijmo še ene- ga na zdravje zopetnega svidenja z Amerikancem." Pili smo, po-

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrieh, R. F. D. 7, Box 81, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bojnih oddelkov Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Joka Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:
John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelensnik, Box 278, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Teresh, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorlich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNISKI ODSEK:
OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrosii, Box 286, Moon, Run, Pa.
ZAPADNO OKROZJE: John Grotzki, 14821 Popper Ave., Cleveland, O., Anton Sular, Box 104, Cross, Kans., ex jugoslopad, Max Mara, Box 166, Buhl, Minn., ex coversopad, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:
Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semrak, 2617 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdržitveni odbor:
Predsednik: Frank Alet, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joka Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Joe Shuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI IZRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.
POZOR!—Korespondence z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNISKE PODOBRE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohbe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, tigar naslov je spozaj.
Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.
Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglašni, naročilna in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Povest starega rudarja.

(Pisal Anton Reohar.)

tem pa je stavil vprašanje: "Katera vera pa je v Ameriki poglavita? Katoliška ali protestantska ali katera druga?"

"Nobena vera ni v Ameriki poglavita, gospod župnik", sem odgovoril. "Vsaka je prava za tistega kdor verje. Delavec na primer verje v to, da mora vsako jutro ob sedmih na delo, in tudi verje, ako gre na delo, da ne bo lačen in žejen. S seboj nosi takovano posodo, 'bucket', v katero spodnjem delu je pijača, v zgornjem pa jedu. Delavec verje v to, da mu ni treba garati 12 ur, kot se je godilo meni pred 25-letji, ko sem delal v Evropi po prometovnikih, in ko pride domov, najsi- bo iz tovarne ali rudnika, da ga šaka srečna družina s obloženo mizo."

"Taka vera bi še ne bila prena- pačna," je premišljeno rekel ča- stiti gospod, "ampak vsaka vera ima svojega boga. Naš bog je na primer čisti duh. Turki imajo A- laha in tako vsak svojega. Odgo- vorite mi torej na vprašanje, kak je pa bog, ki ga spoštuje ameriški delavec, ki si je po svojem prak- tičnem načinu nasmilil svojo ve- ro?"

"Gospod župnik, na to vpraša- nje pa ne samo, da vam lahko po- vem, kak je bog ameriškega de- lavca, temveč vam ga tudi lahko pokažem." Pred njega sem po- maknil dvajsetdolarski zlatnik, rekoč: "Ta je ameriški bog, za katerega moramo delati, ker ver- jemo v njega. Če ga človek ima, je v nebesih, ako ga nima, pa je v peklu."

Gospod župnik pa že ni več po- slušal mojega pojasnjevanja, o- gledoval si je zlatnik in že je imel celo vrsto drugih vprašanj o zlatniku, koliko tehta, koliko je v njem pravega zlata, koliko ve- lja na avstrijski borzi. "Ali ga boste menjali?", me je vprašal.

"Da, če mi bo treba," sem od- govoril, "a mislim, da ne."

(Dalje prihodnjič.)

MIZARJI!

Išče se par slovenskih mizarjev za prevzeti mizarso obrt (Carpenter shop). Dolgoletne izkušnje in dobičkanosno podjetje v sredi- šču Chicaga, se "proda pod zelo ugodnimi pogoji. Izvredna prilo- žnost za dobro bodočnost. Pisma naslovite pod: "Carpenter Shop" na upravo "Prosveta", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, smelj, sladkor in vse druge potrebščine. Postavite in se pripravite, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in naje- sejši. Dobili je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd. Mi vam dostavimo naročilo po po- sti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladkarjem in v pro- dajalne trgovine dajmo primeren po- pust pri večjih naročilih. Pisite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

